

‘Opeens begreep ik dat iedereen maar wat aan rotzooit’

Na een levenslange worsteling met de vechtscheiding van zijn vader en moeder ziet journalist en interviewer Frénk van der Linden (1957) onder ogen wat hun strijd hem heeft gebracht. Zijn nieuwe boek *En altijd maar verlangen bevat de brieven die hij zijn overleden ouders schreef. ‘Het waden door al die modder en stront van het verleden heeft alles lichter gemaakt.’*

Frénk was twaalf toen zijn moeder haar gezin verliet voor haar minnaar. Frénk en zijn zusje Désirée kozen voor hun verbitterde vader. Frénk weigerde zijn moeder tien jaar lang te zien, zijn ouders spraken veertig jaar geen woord met elkaar. In zijn brievenbundel *En altijd maar verlangen kijkt hij met nieuwe ogen naar zijn verleden. Behalve het verwoestende effect van de strijd tussen zijn ouders ziet hij nu ook welke liefdes- en levenslessen daarin schuilen.*

Hoe kwam je ertoe deze brieven aan je overleden ouders te schrijven?

“Het begon na het overlijden van mijn moeder zeven jaar geleden. Ik schrijf al veertig jaar in mijn dagboek en ik merkte dat ik mij na haar overlijden tot haar ging richten. Ik haalde herinneringen op en stelde haar vragen. En toen mijn vader drie jaar geleden overleed, nam mijn dagboek een afslag naar hem toe. Door die brieven probeerde ik te begrijpen en te verwerken. In deze brievenbundel geef ik mij volledig bloot. Dat voelt bevrijdend. Het verleden van ons gezin heeft mij zo lang bezwaard. Het is fijn om dat nu met zoveel lichtheid uit de doeken te kunnen doen.”

Wat maakt het zo bevrijdend voor je?

“Ik snap nu veel meer van mijn ouders en mijzelf. Ik kan mijn moeder meer vergeven dan ik ooit heb gedaan, omdat ik nu begrijp hoe moedig ze was.

Mijn vader, de held, is afgebladderd tot een gewone mens van vlees en bloed. Ik heb destijds voor hem gekozen, door mijn moeder af te wijzen. Maar ik heb hem nooit durven zeggen dat dat toch behoorlijk onverstandig was. Ik was bang voor mijn vader, hij had een nog grotere bek dan ik. Hij was buitengewoon sterk in de menselijke eigenschap haten, voerde in zijn eentje een veertigjarige oorlog. Tegen hem zeggen: 'Pa, ik vind eigenlijk dat ma gelijk had, en geef verdomme nou eens toe dat jij ook fout zat', daar ben ik niet toe gekomen. Jammer hè?"

'Zijn heldenstatus heeft mijn vader verloren.'

Waarom vind je dat jammer?
"Als het je missie is om mensen inzicht in zichzelf en elkaar te geven, en dat is mijn missie, met een grote M, dan is het spijtig dat dat in de relatie met één van je twee verwekkers niet zover is gekomen."

Je vader was een man die nooit zijn ongelijk wilde toegeven.
"Ik kan dat onmogelijk tegenspreken. Mijn vader was op een bepaalde manier al dood voordat het zijn tijd was. Hij bleef zijn lezing herhalen, zelfs nadat hij de vrede getekend had. Dat is dieptriest. Ik zal tot mijn laatste ademtocht van hem houden, maar zijn heldenstatus heeft hij verloren."

Je schrijft dat hij lichtzinnig stierf.
"Dat is een kant van mijn vader die ik zeer bewonder, hij was een stoere man. Hij kon alles aan, ook de dood."

Je beide ouders waren terminaal ziek, je was niet er niet bij toen ze overleden. In je brieven benoem je je angst om de dood mee te maken. Wat is daar zo beangstigend aan?
"Als ik heel eerlijk ben: ik wilde daar in beide gevallen niet bij zijn. Ik voelde dat het iets heel groots was, ik vond het eigenlijk een morele plicht, en toch heb ik me uit de voeten gemaakt. Het overweldigende van het verdriet door het bijwonen van het sterven, ik denk dat ik het gewoon niet aan had gekund. Het verdriet dat ik als jonge jongen meemaakte voelde groter dan ik aankon. Als ik daaraan terugdenk, dan weet ik dat ik toen een zenuwinzinking nabij was. Mijn moeder heeft in een inrichting gezeten en mijn vader was dicht bij suïcide, maar mijn zusje en ik zijn natuurlijk ook langs de poorten van de hel gescheerd. Ik durfde niet terug naar zulk groot verdriet. Het voelt voor mezelf als falen, maar ik kon het niet opbrengen."

Je moeder schreef jou in de tien jaar dat je haar niet wilde zien honderden brieven. Jij verscheurde ze, maar zij bewaarde kopieën. Welke brief is je het meest dierbaar?
"Er is één brief waar ik amper met droge ogen aan kan terugdenken. Ze had gehoord dat ik in Utrecht ging studeren. Ze richtte zich nog één keer tot mij. Ze wenste me liefde, een mooie loopbaan, ze wenste me alles. Ik was jarig. Ze feliciteerde me en bracht het op om ook mijn stiefmoeder een fijne dag met mij toe te wensen. Ja, als je dat kan... Als je je zoon jarenlang niet hebt gezien en bang bent dat je hem nooit meer zult zien, en je schrijft dan zoiets, dan ben je een groot mens."

'Ik durfde niet terug naar zulk groot verdriet.'

Wat is het belangrijkste dat je met de lezers van jouw brievenbundel wilt delen?
"Dat het waden door al die modder en stront van het verleden alles zoveel lichter heeft gemaakt. Eén van de laatste brieven in de bundel gaat over mijn bezoek aan het Noord-Hollands Archief. Dat is nog maar kortgeleden, ik was al bijna klaar met het boek, toen ik dacht: ik moet toch eens de scheidingsakte opvragen en lezen. Dat bleek een geschenk te zijn. Ik las hoe zowel mijn moeder als mijn vader vuile handen maakten, niet eerlijk waren over wat er was gebeurd. Onze hele geschiedenis doemde weer op, en plotseling zag ik de leugens die ikzelf verkondigde in

die rechtbank. Het was pijnlijk om te lezen dat ik had gezegd dat mijn moeder nooit van ons had gehouden, dat mijn schoolresultaten zogenaamd leden onder de scheiding, enzovoorts. Alles om maar niet toegewezen te worden aan mijn moeder, die ons had verlaten en gestraft moest worden. Ik was ook fout! Vervolgens liep ik dat archief uit en ik dacht: wat gebeurt er nou met me? Ik voelde me licht, bijna opgetogen, heel vreemd. Toen drong tot me door dat ik mezelf die leugens kon vergeven, omdat een mens zich nu eenmaal door het leven heen rommelt. Als je tegen jezelf kunt zeggen: 'til er niet te zwaar aan, je hebt je best gedaan, het is wel goed zo'. Dan moet je erkennen dat je ouders ook maar gewoon mensen waren die wat aanmodderden. Op dat moment realiseerde ik me dat iedereen maar wat aan rotzooit. Dat was een heerlijk moment." *

En altijd maar verlangen, Frénk van der Linden (Luitingh-Sijthoff, 2021)

FRÉNK VAN DER LINDEN
14 oktober 1957, Haarlem

1977-1980	School voor de Journalistiek, Utrecht
1981-1990v	Redacteur *De Tijd*
1989-heden	Freelance journalist/interviewer

1989 Prijs voor de Nederlandse Dagbladjournalistiek (1998) - Voor de interviewserie '*Geloof, Dood & Liefde*' in *NRC Handelsblad*.

Enkele andere boeken van zijn hand
God, geld, macht & liefde — 50 interviews, Uitgeverij Veen, 2007
Onder Hollandse Helden — Valkuilen en levenslessen van een vragensteller, Luitingh-Sijthoff, 2017

Frénk van der Linden woont in Haarlem met zijn vrouw, cabaretière/zangeres Mylou Frencken.